

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudkyň Mgr. Ing. Silvie Svobodové a JUDr. Naděždy Řehákové ve věci

žalobce: **Bc. V. T.**
bytem X
zastoupený advokátem JUDr. Josefem Kopřivou
sídlem Vodičkova 709/33, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **první náměstek policejního prezidenta ve věcech služebního poměru**
sídlem Strojnická 27, 170 89 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí prvního náměstka policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 29. 3. 2017, č. j. PPR-26764-9/ČJ-2016-990131,

takto:

- I.** Rozhodnutí prvního náměstka policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 29. 3. 2017, č. j. PPR-26764-9/ČJ-2016-990131, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů v řízení ve výši 11 228 Kč ve lhůtě do 1 měsíce od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Josefa Kopřivy, advokáta

Odůvodnění:

I. Stručné vymezení věci

1. Žalobce působil jako vrchní inspektor 1. oddělení odboru dopravy chráněných osob Útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby (dále jen „Útvar pro ochranu ústavních činitelů“). Dne 23. 5. 2016 podal u Útvaru pro ochranu ústavních činitelů žádost

o doplatek služebního příjmu za službu přesčas v důležitém zájmu služby nařízenou a konanou v letech 2012 až 2016 v rozsahu nejvýše 150 hodin v kalendářním roce (dále „žádost o doplatek“). Rozhodnutím ředitele Útvaru pro ochranu ústavních činitelů (dále jen „služební funkcionář“) ze dne 29. 8. 2016, č. 2188/2016 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) byla podle § 125 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru“), s odkazem na § 54 a § 207 odst. 1 zákona o služebním poměru, žádost o doplatek za nařízenou službu přesčas v důležitém zájmu služby konanou od 23. 5. 2013 do 30. 4. 2016 nejvýše v rozsahu 150 hodin v každém uvedeném kalendářním roce zamítnuta. Ve vztahu k nařízené službě přesčas konané v každém uvedeném kalendářním roce od 1. 1. 2012 do 22. 5. 2013 se služební funkcionář dovolal dle § 206 odst. 1 zákona o služebním poměru práva promlčení, protože lhůta pro uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru činí podle § 207 odst. 1 zákona o služebním poměru 3 roky, není-li stanoveno jinak, a marně uplynula.

2. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 29. 3. 2017, č. j. PPR-26764-9/ČJ-2016-990131 (dále jen „napadené rozhodnutí“) tak, že prvostupňové rozhodnutí podle § 190 odst. 8 zákona o služebním poměru změnil s tím, že podle § 2 odst. 1 zákona o služebním poměru, § 125 odst. 1 zákona o služebním poměru a s odkazem na § 54, § 206 a § 207 odst. 1 a odst. 2 zákona o služebním poměru (1.) zamítl žádost o doplatek služebního příjmu žalobce za nařízenou službu přesčas konanou podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru od 23. 5. 2013 do 30. 4. 2016 nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce a (2.) k proplacení nařízené služby přesčas konané podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru v kalendářním roce od 1. 1. 2012 do 22. 5. 2013, namítl promlčení, neboť lhůta pro uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru činí podle § 207 odst. 1 a odst. 2 zákona o služebním poměru 3 roky a marně uplynula dnem 22. 5. 2016. Podle odůvodnění napadeného rozhodnutí žalobce požaduje proplacení služebního příjmu za službu přesčas za období od roku 2012 do roku 2016, přičemž služební funkcionář namítl promlčení za období od 1. 1. 2012 do 22. 5. 2013, neboť lhůta pro uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru činí podle § 207 odst. 1 a odst. 2 zákona o služebním poměru 3 roky a marně uplynula dnem 22. 5. 2016. Vzhledem k tomu, že služební funkcionář neuvedl datum, kdy lhůta k uplatnění nároků uplynula, provedl žalovaný v tomto ohledu změnu prvostupňového rozhodnutí. Z vyčíslení přesčasových hodin s odkazem na právo promlčení od 1. 1. 2012 do 22. 5. 2013 je jednoznačně doloženo, a není pochyb o tom, že žalobci byl ve smyslu § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru nařízen výkon služby přesčas v důležitém zájmu služby, nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce v časovém období od 23. 5. 2013 do 31. 12. 2013 (139 hodin), v roce 2014 (150 hodin), 2015 (150 hodin) a od 1. 1. 2016 do 30. 4. 2016 (2 hodiny). Dále je prokázáno, že součet všech hodin nařízeného výkonu služby přesčas v důležitém zájmu služby činí 441 hodin (č. l. 31 - 38 spisu).
3. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) dne 11. 5. 2017 se žalobce domáhá, aby městský soud zrušil napadené rozhodnutí, a uložil žalovanému povinnost k náhradě nákladů soudního řízení.

II. Obsah žaloby

4. Napadené i prvostupňové rozhodnutí nejsou podle žalobce v souladu s právními předpisy. Žalobce namítá, že žalovaný ani služební funkcionář nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí, a za tím

účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Obě rozhodnutí rovněž vycházejí z nesprávného právního posouzení věci.

5. Žalobce tvrdí, že povaha jeho služby neumožňovala stanovit nerovnoměrné rozvržení doby služby předem, proto mu byl počátek i konec směny určován podle potřeb služby, jak to připouští § 53 odst. 1 zákona o služebním poměru. Pravidelně však docházelo k tomu, že mu bylo rozvrhováno více hodin služby, než stanoví § 52 odst. 1 citovaného zákona. Je tedy zřejmé, že mu byla nařizována služba přesčas, aniž by mu bylo předem sděleno, že se jedná o službu přesčas a byl mu sdělen důležitý zájem služby, který k nařízení takové služby vedl. Přitom z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 183/2015 – 63 ze dne 15. 10. 2015 vyplývá, že takový postup je nesprávný.
6. Žalobce uvedl, že služba přesčas je zákonem o služebním poměru konstruována jako služba mimořádná, nemůže být konána z důvodu nedostatečné personální obsazenosti Útvaru pro ochranu ústavních činitelů. Žalobce nesouhlasí s argumentací služebního funkcionáře, nelze podle něj hovořit o mimořádnosti nastalých situacích, změnách bezpečnostní situace, nenastoupení příslušníků do služby apod., když služba přesčas je naprosto běžným způsobem zajišťování běžných úkolů útvaru. Pokud by tomu tak nebylo, nemohl by žalobce v předmětných letech odsloužit stovky hodin služby přesčas – konkrétně v roce 2013 celkem 431 hodin, v roce 2014 celkem 653 hodin a v roce 2015 celkem 985 hodin.
7. Dále namítl, že služba přesčas mu byla nařízena v rozporu s § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru bez řádného odůvodnění. Analýzu nařízené doby služby přesčas vytvořil a v odůvodnění prvostupňového rozhodnutí uvedl až služební funkcionář. Z tabulky vyplývá, že důvodem nařízení služby přesčas byla změna programu chráněné osoby. To však v běžném plnění úkolů útvaru není nic mimořádného. Žalobce konstatoval, že pokud by byl důsledně aplikován výše uvedený operativní způsob rozvržení doby služby dle § 53 odst. 1 zákona o služebním poměru, neměla by změna programu chráněné osoby žádný význam.
8. Žalobce je přesvědčen, že nedostatek příslušníků vedl také k tomu, že mu byla nařízena služba přesčas vysláním do výcvikového prostoru (např. dne 28. 5. 2013); tento důvod však požadavky vyjádřené soudy na zákonnost nařízení služby přesčas zcela jistě nenaplnil. Služební funkcionář nařídil žalobci službu přesčas i z toho důvodu, že jinému příslušníkovi byla udělena „mimořádná dovolená“ (např. dne 6. 8. a 12. 8. 2013, 26. 3., 5. – 6. 1. a 4. 2. 2015); rovněž udělení nenárokové dovolené není důvodem pro výjimečné nařízení služby přesčas.
9. Pohlížení na službu u chráněné osoby jako na velice specializovanou činnost nemůže být podle žalobce argumentem, který by mohl ospravedlnit nedostatek příslušníků zajišťujících bezpečnost chráněných osob a jejich přetěžování službou přesčas.
10. Žalobce závěrem navrhl, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného; replika žalobce; duplika žalovaného

11. Ve vyjádření k podané žalobě žalovaný odkázal na obsah prvostupňového i napadeného rozhodnutí, z nichž plyne, že se služební funkcionář i žalovaný náležitě vypořádali s veškerými žalobcem vznesenými námitkami, které se opakují v žalobě.
12. Žalovaný označil za nesporné, že v roce 2015 (předcházejícím skončení služebního poměru na žádost žalobce) odsloužil 985 hodin přesčas, z toho 150 neplacených a 835 placených a

do konce měsíce dubna 2016 (tj. za 1/3 roku) pouze 2 hodiny služby přesčas. K tomu zopakoval, že rozsah sloužených hodin přesčas žalobcem neměl žádnou souvislost s personální situací panující v útvaru. Podle žalovaného není důvodem vysokého počtu žalobcem odsloužených hodin přesčas personální nedostatečnost ani poddimenzovanost systemizovaných služebních míst v 1. oddělení útvaru, ale enormní aktivní zájem žalobce o sloužení přesčas za účelem navýšení průměrného služebního příjmu pro potřeby výsluhových náležitostí.

13. Žalovaný dále nesouhlasil s žalobcem, že měl povinnost předem sdělovat příslušníkům důvod nařízení služby přesčas. Má za to, že postačí zaznamenání důvodu ve služebních pomůckách za účelem zpětné přezkoumatelnosti při rozhodování ve věcech služebního poměru. Žalovaný považuje svůj postup za souladný s rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 11/2013-41 ze dne 23. 5. 2013. Žalovaný odkázal na str. 5 až 18 prvoinstančního rozhodnutí a str. 9 až 35 napadeného rozhodnutí, kde jsou rozebrány konkrétní důvody nařízení služby přesčas žalobci, a to s poukazem na mimořádnost nastalé situace a popisem specifčnosti služby vykonávané žalobcem. Nařízení služby přesčas žalobci tak není v napadeném a prvoinstanční rozhodnutí odůvodněno obecnými frázemi, jako tomu bylo před rokem 2012, ale jsou zde uvedeny konkrétní a přezkoumatelné důvody. Současně jsou tyto důvody náležitě podloženy podkladovými materiály založenými ve spise (v napadeném rozhodnutí jsou pro lepší orientaci uvedeny odkazy na čísla listů spisu, na nichž se daný podklad nachází; podle vnitřních předpisů je od roku 2012 primárním způsobem záznamu o důvodech vykonané služby přesčas aplikace EKIS WEB, ve které provádí vedoucí příslušník plánování služby podřízeným příslušníkům) a je též zdůvodněno, v čem konkrétně lze spatřovat mimořádnost situace a z toho plynoucí důležitý zájem služby pro oprávněné nařízení služby přesčas podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru.
14. Žalovaný přirovnal žalobcem vykonávanou službu osobního ochránce – řidiče pro její specifčnost k službě příslušníka Letecké služby a odkázal na rozsudek městského soudu č. j. 9 Ad 13/2014-61 ze dne 10. 5. 2017, v němž byly akceptovány důvody nařízení služeb přesčas podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru jakožto výjimečné důvody s přihlédnutím k charakteru vykonávané služby.
15. Závěrem žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl, neboť napadené rozhodnutí i rozhodnutí prvostupňové vychází z řádně zjištěného skutkového stavu, je správně a logicky odůvodněno a bylo vydáno v souladu se zákonem.
16. Žalobce ve své replice pouze zopakoval některé své argumenty týkající se otázky „aktivního zájmu o službu přesčas“. Navíc zdůraznil, že přirovnání služby osobního ochránce – řidiče ke službě pilota na Letecké službě Policie ČR použil žalovaný z toho důvodu, že spor ve věci 9 Ad 13/2014 jako jediný u městského soudu vyhrál. Žalobce dále poukázal na zvukovou nahrávku, kterou následně soudu předložil, a o které uvedl, že je na ní zachycen vedoucí příslušník Ochranné služby při vysvětlování, jakým způsobem se má obcházet zákon o služebním poměru. Jelikož žalobce nenavrhl, aby soud provedl předloženou zvukovou nahrávku důkaz, ani blíže neozřejmil, kdy, kým a při jaké příležitosti měla být nahrávka pořízena, soud se touto otázkou dále nezabýval.
17. Žalovaný v duplice uvedl, že žalobce žádnou nahrávku, o které se zmiňuje ve své replice, v průběhu správního řízení nepředložil, žalovaný se s ní tudíž nemohl vypořádat v napadeném rozhodnutí ani na ni jakkoli reagovat.

IV. Posouzení věci Městským soudem

18. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), žaloba je přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Městský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a to podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v mezích uplatněných žalobních bodů, přitom vycházel dle § 75 odst. 2 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
19. Městský soud o věci samé rozhodl bez nařízení jednání, když žalovaný s tímto postupem souhlasil a souhlas žalobce soud presumoval (§ 51 s. ř. s.). Při přezkumu napadeného rozhodnutí soud vyšel ze spisového materiálu, jehož obsah k rozhodnutí ve věci postačoval.
20. S přihlédnutím ke koncepci žaloby a argumentů, které se v textu žaloby opakují a překrývají, posuzoval městský soud žalobní námitky podle principu, že povinnost řádného odůvodnění rozhodnutí nelze mechanicky ztotožňovat s povinností poskytnout podrobnou odpověď na každý jednotlivý argument uplatněný v žalobě. Odpověď na základní námitky v sobě může v některých případech konzumovat i odpověď na některé námitky dílčí a související (srov. např. rozsudky NSS ze dne 14. 2. 2013 č. j. 7 As 79/2012-54, ze dne 29. 8. 2013 č. j. 7 As 182/2012-58 a ze dne 19. 2. 2014 č. j. 1 Afs 88/2013-66). Městský soud věc posoudil takto:
21. Z ustanovení § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru vyplývá, že „Příslušníkovi lze v důležitém zájmu služby nařídit výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.“ Za důležitý zájem služby se dle § 201 odst. 1 téhož zákona považuje zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru.
22. Podle § 112 odst. 2 věty první zákona o služebním poměru je příslušníkovi (...) stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.
23. Podle § 125 odst. 1 téhož zákona má příslušník nárok na náhradní volno za každou započatou hodinu služby přesčas nad 150 hodin v kalendářním roce. Neposkytne-li bezpečnostní sbor příslušníkovi náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby přesčas nebo v jinak dohodnuté době, má nárok na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku, který připadá na každou tuto hodinu služby bez služby přesčas v kalendářním měsíci, v němž službu koná.
24. Judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila, že na základě analogické aplikace § 125 odst. 1 zákona o služebním poměru má příslušník nárok na náhradní volno, nebo na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku i za každou vykonanou hodinu služby přesčas do limitu 150 hodin v kalendářním roce, která mu byla nařízena v rozporu se zákonem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2013, č.j. 4Ads 11/2013-41).
25. Má-li být institut služby přesčas do limitu 150 hodin v kalendářním roce využíván v souladu s platnou právní úpravou, musí být současně splněny následující podmínky: (1) Důležitý zájem služby, (2) z toho vyplývající předpoklad výjimečnosti služby přesčas a (3) odůvodnění přijetí tohoto opatření. Služba přesčas tudíž představuje výjimečné opatření, které umožňuje nařídit výkon služby nad rámec základní služby, která podle § 52 odst. 1 zákona o služebním poměru činí 37,5 hodiny týdně. Služební zákon tedy nepojímá službu přesčas jako další fond služební doby, z něhož je možné libovolně čerpat do limitu 150

hodin v kalendářním roce. Naopak pro nařízení služby přesčas je nutné splnit uvedené podmínky, jejichž dodržení musí být ověřitelné tak, aby v řízení ve věcech služebního poměru týkajícího se služebního příjmu příslušníka a v případném soudním přezkumu mohl být učiněn spolehlivý závěr, zda byla služba přesčas nařízena v souladu se zákonem či nikoliv. Uvedené vyžaduje, aby vedoucí příslušník v případě každé jednotlivé služby přesčas vymezil a uvedl konkrétní důvod, proč ji nařídil. S ohledem na neformálnost rozhodování o službě přesčas nicméně nelze požadovat, aby odůvodnění nařízení služby přesčas splňovalo parametry, které zákon o služebním poměru stanovuje pro odůvodnění rozhodnutí vydaného v řízení ve věcech služebního poměru. Po vedoucím pracovníkovi je však možné požadovat alespoň rámcové vymezení důvodu pro nařízení služby přesčas a stručný písemný záznam o tomto důvodu, například v knize služeb. Pokud vedoucí příslušník konkrétní důvod nařízení služby přesčas alespoň rámcově nevymezí a nezaznamená v písemné formě, a ani ho nelze spolehlivě dovodit ze spisového materiálu, nemůže služební funkcionář v řízení ve věcech služebního poměru náležitě posoudit, jestli služba přesčas byla nařízena v souladu se zákonem či nikoliv, a následně si takový úsudek nemůže učinit ani soud (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2013, č. j. 4 Ads 11/2013 - 41).

26. I z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2015, č.j. 1 As 183/2015-63, vyplývá jednoznačný závěr, že „Služební zákon tedy nepojímá službu přesčas jako další fond služební doby, z něhož je možné libovolně čerpat do limitu 150 hodin v kalendářním roce. Službu přesčas lze nařídít pouze v důležitém zájmu služby, který je dán jen ve výjimečných případech. Konkrétně se jedná o služby, které nebylo možné předvídat při rozvržení služby na jednotlivé směny podle § 53 zákona o služebním poměru, jako například momentální indispozice nebo absence některého z příslušníků ze zdravotních či jiných důvodů nebo předem neočekávaný úkol bezpečnostního sboru, který může být náležitě splněn jen příslušníkem s požadovanou kvalifikací mimo rámec jeho plánované směny. Důležitý zájem služby však nelze shledat v dlouhodobém až trvalém nedostatku příslušníků. Není tak možné připustit, aby tento personální nedostatek byl nahrazován zvýšenými nároky na stávající příslušníky nařizováním služeb přesčas s odkazem na důležitý zájem služby.“
27. I v nyní posuzované věci byla předmětem sporu otázka, jestli byly přesčasové služby do limitu 150 hodin v kalendářním roce ve sledovaném období nařizovány žalobci v souladu s § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, respektive zda byl tento soulad dostatečným způsobem ze strany správních orgánů prokázán. Mezi účastníky řízení je zejména sporné, zda byly tyto přesčasové hodiny nařizovány v důležitém zájmu služby, jak vyžaduje uvedené zákonné ustanovení.
28. V případě záporného zodpovězení této otázky by totiž bylo nutné na základě výše uvedeného dojít k závěru, že žalobce měl nárok na náhradní volno nebo na proplacení poměrné části služebního příjmu v souladu s § 125 odst. 1 zákona o služebním poměru.
29. Soud považuje za nutné zdůraznit, že se v případě žalobce jedná o specifickou situaci, neboť žalobce byl s ohledem na to, že působil u policie jako osobní ochránce - řidič, velen do služby ze zcela odlišných důvodů, nežli tomu bylo v jiných řízeních, ve kterých již soudy rozhodovaly a jejichž předmětem bylo také posouzení, zda byly přesčasové služby do limitu 150 hodin v kalendářním roce ve sledovaném období nařizovány příslušníkovi v souladu s § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru.

30. Podle ust. § 53 odst. 1 zákona o služebním poměru se doba služby rozvrhuje na jednotlivé směny předem zpravidla na období 1 měsíce, a to rovnoměrně, nebo nerovnoměrně. Změna rozvržení doby služby musí být oznámena příslušníkovi zpravidla nejpozději 3 dny před nástupem do služby. Neumožňuje-li povaha služby stanovit příslušníkovi nerovnoměrné rozvržení doby služby předem, určí mu služební funkcionář nejpozději 1 den předem počátek směny. Konec směny určí podle potřeb služby.
31. Důvodnost nařízení služby přesčas žalovaný dokládá tzv. analýzou přesčasové práce, která je rovněž součástí prvostupňového rozhodnutí, plány služeb v podobě výpisů z informačního systému EKIS WEB, přehledy služeb, žádostmi o udělení dovolené nebo služebního volna a nařízeními vedoucího na předmětná období. Uvedené dokumenty jsou součástí spisového materiálu a skutečnosti tvrzené v napadeném rozhodnutí se na těchto listinách zakládají. Městský soud považuje podklady, které jsou součástí správního spisu, v jejich souhrnu za dostatečné pro vydání napadeného rozhodnutí. Rovněž důvody nařizování služeb přesčas jsou z napadeného rozhodnutí i správního spisu zřejmé.
32. Z napadeného rozhodnutí soud zjistil, že ve většině případů, kdy byl žalobce velen do služby přesčas, spatřuje žalovaný mimořádnost služby v nutnosti přizpůsobení se programu chráněné osoby. Žalovaný jako hlavní důvod pro nařízení služby přesčas uvádí změnu programu chráněné osoby ve dnech 2. 2. 2013, 3. 2. 2013, 21. 2. 2013, 29. 3. 2013, 25. 5. 2013, 6. 7. 2013, 7. 7. 2013, 16. 8. 2013, 17. 8. 2013, 21. 8. 2013, 26. a 27. 8. 2013, 30. 8. 2013, 7. a 8. 1. 2015, 12. 1. 2015, 15. 1. 2015, 16. 1. 2015, 17. 1. 2015, 18. 1. 2015, 23. a 24. 2015, 28. 1. 2015, 5. a 6. 2. 2015, 13. 2. 2015, 14. 2. 2015 a 18. 2. 2016), dne 25. a 26. 1. 2015 uvádí jako důvod pro nařízení služby přesčas skloubení programu chráněné osoby v době konání bezpečnostní akce ŠOA a vzpomínkové akce k 70. výročí osvobození Osvětimi a v roce 2014 (konkrétně ve dnech 18. 1. 2014, 19. 1. 2014, 27. 1. 2014, 1. 2. 2014, 22. a 23. 2. 2014, 26. a 27. 2. 2014, 16. a 17. 3. 2014, 27. 3. 2014, 5. a 6. 4. 2014) pak uvádí jako hlavní důvod pro nařízení služby přesčas změnu programu chráněné osoby - mimořádné úkoly spojené s demisi vlády.
33. Z přehledu množství takto nařízených přesčasových služeb je patrné, že se nejedná o mimořádný, zcela výjimečný důvod pro nařízení služby ve smyslu ust. § 54 služebního zákona, pokud byl žalobce velen do služby z důvodu nutnosti přizpůsobení se programu chráněné osoby, neboť jak vyplývá z analýzy přesčasů i z přehledu uvedeného v napadeném rozhodnutí, byl tento důvod pro nařízení služby přesčas využíván služebním funkcionářem velmi často a zcela pravidelně. Soud si je vědom toho, že žalobce vykonává velmi specifickou službu, avšak je patrné, že potřeba přizpůsobit se programu konkrétní jím chráněné osobě není potřebou mimořádnou, ale naopak že se jedná ze strany služebního funkcionáře o velmi často uplatňované pravidlo. Soud považuje za zcela pochopitelné, že v případě změny programu chráněné osoby, případně prodloužení jejího programu, nebylo vždy možné a účelné žalobce vystřídat jiným příslušníkem, avšak má za to, že ani v této situaci nelze „změnu programu chráněné osoby“ považovat za důvod, pro který by z důvodu výjimečnosti bylo možné přesčasovou službu žalobci neproplatit (srov. též rozsudek NSS ze dne 15. 10. 2021, č. j. 10 As 338/2019 – 54). Uvedené se dotýká rovněž případů, kdy změna programu chráněné osoby souvisela s mimořádnými úkoly spojenými s demisí vlády v roce 2014. Podle napadeného rozhodnutí odstupující úřednický kabinet působil v období od 10. 6. 2013 do 29. 1. 2014 a dnem 29. ledna 2014 byla jmenována nová vláda. Změna programu chráněné osoby - mimořádné úkoly spojené s demisí vlády tak mohla být jako upřesňující důvod pro nařízení služby přesčas uvedena maximálně ve dnech 18. 1. 2014, 19. 1. 2014, 27. 1. 2014, nikoli již pak ve dnech 1. 2. 2014, 22. a 23. 2. 2014, 26. a

27. 2. 2014, 16. a 17. 3. 2014, 27. 3. 2014, 5. a 6. 4. 2014. Na hodnocení potřeby přizpůsobit se programu konkrétní chráněné osoby ve spojitosti s demisí vlády jako potřeby nikoli mimořádné, stejně jako v případě potřeby skloubení programu chráněné osoby v době konání bezpečnostní akce ŠOA a vzpomínkové akce k 70. výročí osvobození Osvětimi, tedy akce, která byla předem známá a plánovaná, to ničeho nemění.

34. Městský soud dále uvádí, že nařízení služby přesčas žalobci z důvodu čerpání dovolené jiným příslušníkem (případy nařízených přesčasových služeb žalobci dne 10. 7. 2013, 6. 8. 2013, 12. 8. 2013, 26. 3. 2014, 5. a 6. 1. 2015 a 4. 2. 2015) nebo vyslání jiného příslušníka na studijní pobyt (nařízená přesčasová služba dne 23. 5. 2013) je též v rozporu s ust. § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, neboť je v kompetenci služebního orgánu rozhodnout o neudělení dovolené nebo studijního volna nebo nevyslání na studijní pobyt, a to v situaci, aby nemusela být nařizována služba přesčas jiným příslušníkům. Městský soud si je vědom, že příslušník má nárok na čerpání dovolené za splnění zákonných podmínek, zároveň však uvádí, že je v diskreci služebního orgánu o tomto v dostatečném předstihu, tedy před vytvořením rozvrhu základní doby služby, rozhodnout a již dopředu počítat s tím, že někteří příslušníci nebudou k dispozici pro výkon služby v následujícím měsíci. Pokud není služební orgán s to službu naplánovat tak, aby nemusela být nařizována práce přesčas, nemůže tato práce přesčas být odůvodněna důležitým zájmem službu, a je třeba, aby za takto nařízenou práci přesčas byla poskytnuta náhrada. Tyto závěry jsou obdobně použitelné i při rozhodování o vyslání příslušníků na studijní pobyt, popř. udělování studijního volna. Služební orgán v dostatečném předstihu, tedy při tvorbě rozvrhu základní doby služby, vytváří tento rozvrh s přihlédnutím k očekávané absenci příslušníků, které sám služební orgán vysílá na studijní pobyt, popř. jim uděluje studijní volno. Tyto termíny jsou služebnímu orgánu známy v dostatečném předstihu, aby i s těmito důvody nepřítomnosti předem počítal a plánoval rozvrh základní doby služby s přihlédnutím k tomu. Není tedy přijatelné, aby i tyto důvody byly ospravedlnitelné pro nařízení služby přesčas v důležitém zájmu služby bez poskytnutí náhrady. Městský soud má za to, že pokud služební orgán rozhoduje o udělení či neudělení dovolené, příp. studijního volna, a vysílá příslušníky na studijní pobyty, je jeho úkolem, aby o tomto rozhodoval v dostatečném předstihu, tedy do doby vytvoření rozvrhu základní doby služby (tj. do 25. dne předchozího kalendářního měsíce, v němž je případná služba přesčas nařizována), a mohl tak na případné vědomé absence příslušníků adekvátně reagovat, tedy buď základní dobou služby jiných příslušníků, nebo nařízením práce přesčas žalobci, avšak s poskytnutím náhrady.
35. Žalobci byla služba přesčas nařízena také dne 28. 5. 2013 v délce 2 hodiny od 18 00 hodin do 22.00 hodin z důvodu výcviku ve výcvikovém prostoru Armády České republiky ve Vyškově. Soud dospěl k závěru, že ani tento důvod nelze podřadit pod mimořádný důvod, neboť jej bylo možno předvídat při rozvržení doby základní služby na jednotlivé směny podle § 53 služebního zákona. I když si je soud vědom, že se těchto speciálních cvičení musel žalobce účastnit, mohla se jeho účast i v tomto případě odrazit kratším výkonem základní doby služby v příštím naplánování směny, a nebylo nutno nařídit mu službu přesčas, když tato rozhodně nesplňovala podmínky § 54 odst. 1 služebního zákona.
36. Žalovaným odkazovaný rozsudek č. j. 9 Ad 13/2014-61 ze dne 10. 5. 2017 vycházel z odlišného skutkového stavu, pro posouzení projednávané věci tak nebyl přílehlavý.
37. Ke shora uvedenému soud dodává, že zajistit činnost bezpečnostních sborů v nezbytném rozsahu by mělo být prioritou státu a tomu by měly odpovídat vyčleněné finanční prostředky. I při nedostatku finančních prostředků určených na provoz

bezpečnostního sboru musí stát zajistit dodržování zákonnosti služby přesčas, například zvýšením základní doby služby v týdnu či plošným snížením základního tarifu služebního příjmu příslušníků za současného zvýšení jejich počtu tak, aby bylo možné zajistit plnění úkolů bezpečnostního sboru v rámci základní doby služby a zachovat tak výjimečnou povahu přesčasové služby.

38. Městský soud uvádí, že časté, až automatické nařizování služeb přesčas do rozsahu 150 hodin v kalendářním roce podle ust. § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru nebylo zcela přiměřené. Pokud by zákonodárce předpokládal automatické využívání tohoto fondu v maximálním rozsahu u každého příslušníka, mohl tak učinit jednodušším způsobem. Mohl např. předmětné ustanovení formulovat tak, že příslušníku lze nařídít výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce (aniž by bylo následně potřeba nařizování výkonu služby přesčas jakkoli odůvodňovat či vykazovat). Takto však uvedené ustanovení neznělo, neboť předpokládalo, že k nařízení výkonu služby přesčas lze přistoupit pouze v důležitém zájmu služby.
39. Jak vyplývá z ustálené správní judikatury, nařizováním služeb přesčas nelze řešit nedostatečné personální obsazení. I při nedostatku finančních prostředků určených na provoz je věcí státu, aby zajistil dodržování zákona při nařizování služby přesčas, aby bylo možné zajistit plnění úkolů bezpečnostního sboru v rámci základní doby služby a zachovat tak výjimečnou povahu přesčasové služby. Městskému soudu nepřísluší radit, jakými postupy toho lze dosáhnout.

V. Závěr a náklady řízení

40. S ohledem na shora uvedené skutečnosti soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a proto napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost (§ 78 odst. 1, 4 s. ř. s.) a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
41. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řízení měl plný úspěch žalobce, a proto soud rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci do rukou jeho zástupce na nákladech řízení částku 11 228 Kč do 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku. Výše nákladů řízení o žalobě sestává ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč [položka 18 bod 2 písm. a) sazebníku poplatků k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích] a z odměny za zastoupení advokátem v rozsahu dvou úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby) po 3 100 Kč za úkon dle § 11 odst. 1 písm. a), d) na základě § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bod 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, včetně dvou režijních paušálů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce doložil, že je plátcem DPH, zvyšují se náklady řízení v rozsahu odměny za právní zastoupení ve smyslu § 57 odst. 2 s. ř. s. o částku 1 428 Kč odpovídající této dani. Městský soud nepřiznal jako náklad řízení repliku podanou žalobcem, neboť má za to, že nejde o účelně vynaložený náklad, když městský soud ji po žalobci nepožadoval a replika již nepřinesla nic nového nad rámec dosavadních tvrzení žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 19. ledna 2022

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu